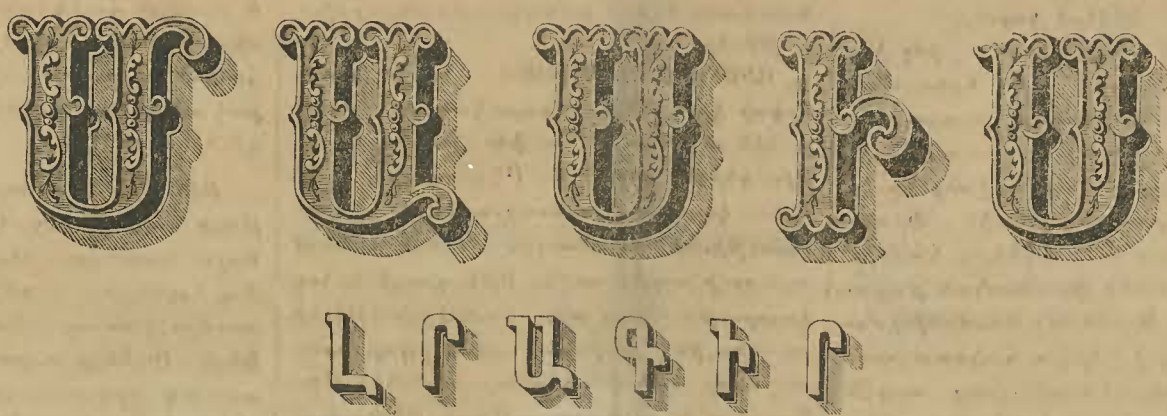

مدى (ماتيس) غزتمى اداره خاتمه
Համար 1000-ը որ եւ իցէ գրութիւն պէտք է ուղղի
Առ Խմբագրութիւն
ՄԱՍՍԻՍ ՕՐԱԳՐՈՅ
Կ. ՊՈԼԻՍ ՂԱԼԱԹԻՄ, Համար Բաշա Խան
Ում. Նախկին Պարսկի փողոց, Թիւ 2
Direction du Journal "MASSIS",
Galata, CONSTANTINOPLE
Les annonces sont reçues
aux Bureaux du journal

ԲԱՃԱՆՈՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան դրոշմ	արծ.	75
Վեցամսեայ	»	»	40
Պատահելու	»	»	100
»	»	»	50
»	»	»	25
Օտար երկրի	»	»	25
Ռուսիոյ	»	»	10
Դրամի փոխարէն փոստայի փող կը կըրտուի. 115			
զրուշի փողը 100 զրուշի հաշուով:			

10 ՓԱՐԱ ԱԶԳԱՅԷԷ ԲԱՆԱՐԱԿԱՆ ԲԱՆԱՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏԵՏԵՍԱԿԱՆ 10 ՓԱՐԱ

ՌՈՏՈՒՄԹՈՅԻ ՄԵՐ ՆՈՐ ԳՈՐԾԱՅԱԼԸ

Մասին Ռոտոմթոյի նախորդ յարգելի գործակալ Մեծ. Մկրտիչ Է. Մեծիկեան, իր անձնական գործերու կարգադրութեան համար այդ քաղաքէն մեկնելուն իրեն յաջորդ թողած է Մեծ. Յակոբ Է. Բաւա-տաշեան: Ուստի Ռոտոմթոյի մեր բաղմա-թիւ բաժանորդները կրնան իրենց հարե-ներու կարգադրութեան համար յիշեալ Է. Մեծիկեանի գիտել:

ՕՏԱՐ ՆԻԻԹԵՐ

ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՄԸ ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Յրանալան լիթթերը դեռ կը շարունակեն մանրամասնել Բաւա-տաշեանի հրդեհը, որ գրական ամէն տեսակ ճիւղաւորութիւնէն մէջ իմաստասիրական ու ընկերաբանական խորհրդածութիւններու արձագանք եղաւ: Վրիթէրի օրով Աստուածաբանական-քաղաքագա-կան տարբերութիւնները մը պիտի բանար այս աղետը: Այսօր գիտութիւնը աւելի գործնականօրէն խորհիլ կու-տայ: Բոլոր վերացական գաղափարները որ կ'արտայայտուին այս տեսակ աղե-ներու առթիւ—վերաբերին անոնք լա-ւատես կամ յուստես փիլիսոփայու-թեան—պարզապէս մէջտեղ կը նետ-ուին կամ վշտակիլ սրտերը դարձ-ցնելու համար, կամ նոյն իսկ գործի-նէրու հոգիին գոհացում մը տալու հա-մար: Վասն զի վերջապէս մարդ մը իր համագումարներն իրեն համար կը տնտեսանէ, Ու բոլոր ասոնք տակաւ չեն բացատրել իրողութիւնը, որ միակ մե-զի համար կարեւոր է:

Ամբողջ Յրանալան ցաւակցութեան անկողն չի տնտեսական այս հրդեհին առթիւ, ու փոխ մը արտայայտութիւնը երեք ասիւն աւելի կենդանի չէր կըր-նար ըլլալ: Թողունք օտարներու ցա-ւակցութիւնը, որուն համար կրնայ ըս-տիլ թէ քաղաքակրթական պարտա-կանութիւն մը կը կատարուի, թերեւս մեզի տարբերութիւն թուի որ Յրանալան այսքան խորունկ կը յուզուի աղետի մը առջիկ որ աշխարհի մէջ անքան սո-վորական է: Թերեւս մեր մէջ գտնուին այնպիսիներ ալ որ բոլոր այս իրարան-ցումը, սուղի պաշտօնականու անպաշ-տօն այս բոլոր արտայայտութիւնները, պարզապէս քաղաքակրթութեան ձեւա-կերպութիւններ համարին: անկեղծ գեղարուեստն ու վշտակցութենէ զուրկ:

Այդպէս չէ սակայն: Յրանալան կրած այս ծայրայեղ յու-զումը անոր հոգեբանական խիստ հե-տաքրքրական կողմերը երեւան կը հա-նէ: Մարդը հոն այլեւս այն մեքենան չէ զոր ընտելը իր լիանքն ու հան-գաւոր լիեղաբարձներով կը վարէ: մարդը մտնող չիլդ ու հոգի է հոն: Երբ գեղարուեստն ու գաղափարը կ'արտայայտ-են իր վրայ ներգործելու համար: այնպէս որ չիլդին ընտելութեան այս ծայրայեղ մշակութիւնը մի տեսակ ինքնասպանութիւն է, անպիտանացողն ու հիւսնադալին հաճոյքով մը ինքնա-թելադրուած:

Մեք, Արեւելի ժողովուրդները, չենք կրնար բնութեւն այդ Արեւմտեան-ներու հոգեբանական ամենատարբեր հաւատա-րակցութիւնը որ կալիւլի իրենց մտքը շօշափող ամենափոքր հպումէ: Մեր մէջ

ընտելը կը տիրէ դեռ, մեր երկակայու-թիւնը լիանքն ու մեծ միակ կրնայ լիթթերը, ու մեր սրտին խորը, սիրոյ այն ակտաւոր ու անճառելի ներազդա-յութիւնը չէ զարգացած տակաւին: Մեկ բառով կարելի է բացատրել Յը-րանալանի հոգեբանականութիւնը ընդ-հանրապէս. դիւզապաշտութիւն (dilettantisme) որ կը լիանայ ու կը կաղապարէ բոլոր այդ ներաշնչող հոգիները որ տե-ղաւոր են ու հիւսնադ, որ շօշափելէ ու վայելելէ զատ ուրիշ բան չեն խորհիլ, որ կը խորտակուին ամենափոքր վշտի տակ և հետեւաբար կը ջանան անոնց մէ խոյս տալ: Եւ մեր ծայրայեղ ստոյիկութիւնը, որ անոնց չհամա-կերպող ու վայելքը փնտրող բարբերը, Տէր-Քրիստոսը բոլորանունը պաշտում մը և գնահատելու կարողութիւն մը կենդանի: Գեղեցկութեան, այս ինքն ինչ որ կայ կենքի մէջ, գե-ղանի, փափուկ, դժբախտները դը-զուող, ինչ որ, մէկ խօսքով, կը լիթթուան չիլդերը գեղարուեստի ա-նոնց ամէնէն թագուն ու ամէնէն անճառելի հեշտութիւնները: Ու հո-գեբան այս տրամադրութիւններով օժ-տուած ժողովուրդը, որ, հարկաւ կը կորսնցնէ իր գեղարուեստն ու հաւատա-րակցութիւնը որ և է գեղարուեստն ու իր աշխի առջիկ մարդկային կեան-քեր կը շարժաւորուին:

Այսօրուան Յրանալան ժողովուրդը Եւրոպայի եւ Լուի Ժ. ի օրերուն Յրանալան ժողովուրդը չէ: Իր հոգե-բանական բարեկրթութիւնը մեծ փոփոխու-թիւններ առաջ բերած է իր ընտելութեան կազմութեան մէջ: Նոյն իսկ իր պա-քան ներաշնչումը, իրեն համար դժ-բաղադրութիւն մը կրնայ համարուիլ: Ինչ որ էին հեղինակները Պերիկլէ-սի և Պլատոնի օրերով ու ինչ որ Հոմարիսիցիները ներսին ու Սինեկիի օրերով, մի և նոյն էին Յրանալանները իրենց մեծ թուականին 1783 ին և մի և նոյն են այս պահուստ հանրապետ-ութեան օրով, պահուստի դարերու և քա-ղաքակրթութեան համաժամութիւնը: Սեր գրագէտներն ուսման լիթթն ա-ծականու առած են Յրանալան: Բայց առ բառը միակ հոգիին անցողական, վաղակրթութիւնը միակ մը կը բացատրէ: ոչնչ ունի իր մէջ յատկանշական:

Եթէ հարկ ըլլայ տխուր մը տալ Յրանալանի, պէտք է ըսիլ Բեռլինի Յրանալանը:

ՏՈՒՄԱՅԻՆ

ԻՔՆԱՏԻՊ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Մեք աշխարհի գրականութիւնն այսօր բաւական ծաղկած և զարգացած վիճակի մէջ կը տեսնուի: Այս վիճակը կը կատա-րեալագործի եթէ գրականութիւնը շա-րունակէնմա ինքնատիւ, օտար աղգեցու-թեանէ առտ:

Մեք եւրոպացիներն տարբեր աղգ-մ'ենք: Իւ է անոնց կենքը, սովորու-թիւնը և եղանակաւորութիւնը, և այլ են մերկները քանի որ մենք ամէն կողմերով անոնցմէ արտիւր ենք, հետեւաբար մեր գրականութիւնն ալ պէտք է որ անոնց գրականութիւնէն տարբեր կերպով ընթա-նայ: Իմ հմտութեամբ աս է թէ ազգի մը ճշմարիտ և ինքնատիւ գրականութիւնը նոյն ազգի ժողովուրդի կենքէն ու մտա-ծութիւններէ կը զարդուի:

Հակառակէս ճշմարտութեան կը տես-

նենք երբեք որ հայ նորաստ երիտասարդ-ները ինքզինքնին բոլորովին տուած են եւրոպական գրականութեան, թարգմա-ն են անոր մէջ: անյաղ և անխոր կը կար-գան շողջաղուն վէպեր, փայլուն նկարա-գիրներ, չնայելով որ անոնք օտարին կեն-քէն առնուած: օտարին բարքն ու սովորու-թիւնները ներկայացնող օտար նիւթեր են: Ասով չեմ յանդիմար ըսել թէ պէտք չէ լե-ղադիտութիւն, պէտք չէ օտարներուն կենքէն ուսումնասիրել, լայն և զիտու-թիւնէն առնել եւրոպական լուսաւորեալ աղ-գեղէն, այլ խնայի կարծիքս աս է թէ այս օգտակար ուղղութիւնը ձեռք չի ընդ-մէջտեղ, աւելի մեծ ուշադրութիւն դարձնելը մեր ժողովուրդին, մանեք անոր զանազան խաւերուն մէջ, պարզեք անոր զանազան կողմերուն մէջ, և կը պատկանի հայ գրականութեան, եթէ կը փափաքեն դուռ և մաքուր, հա-րապատ և տոհմային ինքնատիւ գրակա-նութիւն մ'առնենալ:

Տխուր իրողութիւն մ'է որ գաւառա-կան քաղաքներու մէջ կը գտնուին այլեւայլ կարգի թերութեան խնամակներ, որ ժողովու-րդին շատ մը սովորութիւններուն «նա-խապաւարտութիւններ են» ըսելով, կը ծաղիկ, կանցնին սակայն եթէ այդ «նախապաւա-րտութիւններ են» ըստանալը քիչ մ'աւելորու-թեամբ քննենք, պիտի տեսնենք որ, կար-ծուածքն իստաւ աւելի նուիրական աւա-րութիւններ և խորհրդաւոր նշանաւոր-թիւններ կը պարունակեն իրենց ծոցին ու խորքին մէջ, որ անուշտ ունին իրենց շա-հեկան արժէքը և օգտակարութիւնը:

Գրականութեան անպատ քանի մ'է մեր ժողովուրդային կենքը, մանաւանդ չինական ժողովուրդին, անոր նուիրական ծոցին ու խորքին մէջ թաղուն կը մնան գրական մեծ պարսկեր և նիւթեր, քրքը-րած, մակերեք այդ դերուն ու թաթա-ղուն կենքը, ժողովուրդին մէջ փնտրե-տոհմային անարատ գրականութեան խիւ-թիւնը, ինքնատիւ հարապատութիւնը, և անա քիչ տեսնեն պիտի համարեն մեր գրական խեղճին:

Ժամանակէ մ'ի վեր, պարբերական թերթիկներ և օրագիրներու մէջ կը հրա տարակարգ գաւառացի ժողովուրդի կեն-քէն առնուած զանազան գրականութիւններ այս մասին ուրախ ենք, աւելի ուրախ և շնոր-հակալ պիտի ըլլային եթէ ժամանակին լրագրութիւնը քիչ մ'ալ աւելի կարեւորու-թիւն տար գրականութեան այդ օգտակար ճիւղին, որ արդէն շատ ետ մնացել է:

Ս. ԴԱՆԻԷԼԻԱՆ
Տխարքէքեր
Յ. ԱԼՓԻԱՐԻ ԿՏԱԿԸ

Մեծ. Խմբագրական «Մասիս» լրագրի. Կ. ՊՈԼԻՍ

Միւրիկ պաշտօնակց, «Մասիս» 119 թիւին մէջ կատարու-թեամբ կարգադրի Այլաղբանի մէջ յո-րումը որուն մէջ իմ անունս ալ կար: Եւ որովհետեւ այդ բարի մարդուկը՝ առ ոչինչ համարելով հարապարակարկի կրտսերներու սահմանը, անկողի կերպով մտնել ուղած է անհատական կեանքի մէջ, արժան գա-տեղի ներկայ երկտողութիւն հիմնական հե-րուած մը տալ այն ամէն գրականութիւննե-րուն որոնցմով անունս շրջապատուած է:

Այլաղբան իր գովաբանական խոսքին մէջ հաղիւ անգամ մը տեսնելու ստիճ-ունեցայ, և կը ցուցի որ ժամանակի սղու-թեան պատճառաւ նոյն իսկ սուրճը կը կամ անոնց չի կրցայ հրամայել իրեն, բան մը որ եթէ ըրած ըլլայի, ապահովապէս ժամանակած գուժար 6000 թիւին 6000 բարձրանար:

Իմ մասին ձեր «Մասիս»ին մէջ գրուած-ները բոլորովին սխալ են: Նախ հիմնած թերթիս անունը «Լրա-

բեր» չէ այլ «Փարոս» շարափական չէ այլ կրտսերութեան:

Հաստատած տպարանիս հետ Պ. Դար-րինեան ու է կերպով առնչութիւն չունի, ինչպէս հակառակը կը գրէ անհայտն Այլաղբան:

Գաղով բաժանորդներու թուոյն, հա-ւատարմէր որ դեռ ես անգամ չեմ գիտեր, հետեւաբար յօդուածադիր և Երա-սաղէմա-հայ պարոնին տուած թիւը բոլորովին անհիմն է:

Իսկ ինչ որ ժամանակութեան մ'առնիւ գրած է, c'est un comble d'indiscrétion.

Կը ցուցի ըսել, սիրելի պաշտօնակց, թէ մինչեւ այսօր ես ոչ մէկէն տա փառա ժամանակած եմ: Իրաւ է որ բարեկեանակ և ուղարկեալ մօրեղբայրս կտակ մը թողած է որուն մէջ զիս... բոլորովին մոռցած է, սակայն ես այդ ժամանակութեան հետ բը-նաւ գործ չունիմ: Ուստի կրնաք երեւա-կայել թէ Այլաղբանին գրածներն որքան իրաւ են:

Ցաւելով որ ասանկ անձնական խնդրոյ մը համար ձեր սիրանկներուն մէջ տեղ մը գրաւել ստիպուած եմ, կը խնդրեմ ըն-դունել անկեղծ գեղարուեստ հաւատին:

Յ. ԱԼՓԻԱՐ
Դանիւր 1/13 մայիս 1897

ՈՒՂԵԻՈՐԱԿԱՆ ՆԻԹԵՐ

ԹՈՒՂԻՊ Զ.

(ՊԵՐՈՒԹ, 14 Ապրիլ 97)

Այսօր Յիւրաքի Բաւա-տաշեան Եւ Տո-նացիները Եւրոպայի մէջ կարգադրու-թեամբ Տ. Մարտիկոս վարդապետի, յետ աւարտման Ս. Պատարագի, յատուկ պաշ-տօն և հոգեհանգստեան արարողութիւն կատարուեցաւ վարդապետի Յակոբիկի համար:

Միւրիկաւորութիւն համար, Գերմանական Հիւսնադանցը առաջնորդուեցաւ Սեպի բա-րեկամ աղգայնոյ մը հետ:

Ապաքին առանձին նկարագրութեան արժանի է Գերմանական Հիւսնադանցը, որուն ամէն կողմերը մասնաւոր ուշադ-րութեամբ դիտեցի ու քննեցի:

Կարգ, կանոն, մաքրութիւն իր կար-գին մէջ, տիպար կոչուելու արժանի: Զոհաբերութիւն հաճեալ է և կը հոգացուի Գերմանական Զոհանդէր կար-գաւորաց կողմանէ. և Ամերիկեան բժշկա-կան փորձարանին խնամքը յանձնուած են վերաբուժական և բժշկական հոգածու-թիւնը:

Հիւսնադանցի Տեսչութիւնն անունը՝ Բոյր-Լուի, Սուրբական բոլոր քաղաքաց մէջ ուրտացած անուն մ'է:

Ամերիկեան բժշկական կաճաղը, ա-ռողջաբանական ամէն մասնաճիւղերու հա-մար՝ հոս կը վարձեցուն իւր բժշկական ուսանողները:

Հիւսնադանցը կառուցուած է՝ Բաւ-Պերթի ճամբուն վրայ, որ քաղաքին ա-մենակարեւոր մէկ վայրն է, մասնաւոր բժշկական տեսակէտով:

Այս հաստատութիւնը՝ շուրջը ունի պարտէզ մը, որ կը փառուին Սուրբական գրեթէ ամէն տեսակ ծաղիկներ և տուն-կեր, իրարու բոլ ծաղկով կարգաւոր-ուած, զատաւորուած: Հոս և հոն՝ աւա-գաններ, շարքաւորներ, և շարժական բազմոցներ, ուր կ'գործաւուն հիւսնադանց, երբ յարմարութիւն ունին կամ արտօն-ուած են բժշկապետներ:

Ենթեք՝ գուրդէն փառաւոր երեւոյթ ու-նի կրկնայարկ է, և երկնահիւսնադան-րու համար՝ բաժնուած:

Հիւսնադանցը կը պարունակէ ընդու-նեղութեան շրջակ տեսակ մը, ուր մտնողը Տեսչութեան նուրբ ճաշակը և եղական մաքրութիւնը՝ մէկ ակնարկով, կրնայ հաս-կնալ:

Հիւսնադանցին մէջ կան Գերմանական Բոյր-Լուի համար՝ առանձին սենեակներ, և հիւսնադանցը համար՝ այլ և այլ մասնա-ճիւղի յատուկ սրահներ, որք կը բաւան-դակեն 63 անկողին, որոնք կ'աւաւորու-են ըստ պատշաճին և մաքրութեամբ կը ծախան:

Գերմանական քոյրերու խնամակալուհեաց մարմինը կը բաղկանայ 6 հոգիէ: Վեցն ալ Դուստր-Երթու կարգէն են:

Ասոնց տրամադրութեան ներքեւ կը գտնուին նաև տեղացի սպասարարներ:

Բժշկական գործողութեան սենեակ մը, առողջաբանական ամէն պահանջներու հա-մաճայն մաքրութեամբ օժտեալ և պատ-րաստեալ:

Տարին 500 ի մօտ հիւսնադանց կը խը-նամուին սոյն հաստատութեան մէջ, որոնց մեծագոյն մասը՝ վերաբուժական գործո-ղութեանց համար կուգան, և բժշկական ուսանողը՝ ներկայ կը գտնուին և օգնա-կան կը հանդիսանան գործողութեանց եւ ամէնօրեայ աշխուրթեանց:

Վերաբուժական դասատուներ՝ Տօթ, Բօթ, Եթէ առանց մի բանի գործողու-թեանց որ մը անցունէ, նոյն օրը՝ իրեն համար ամուլ և կորուսած կը համարի:

Բաց ի բուն հիւսնադանցի չէքէն, կայ մատուց մը գործածել, կոկիկ եւ պարզ: Նաև մի այլ չէքէն, ուր է հիւսնադան-ցին դեղարանը, և ուր կը յաճախեն այ-ցելու հիւսնադանց՝ ծրարապէս բժշկներու կողմանէ դեղագիրներ ընդունելու:

Նախընթաց համապատասխան՝ մինչեւ 14 հազարի հասած է:

Զմուռանք յիշել թէ բժշկական ուսա-նողը՝ ներկայ կը գտնուին, և կը քննեն անձնականապէս ամէն հիւսնադ, և վերա-բուժական մասը գործողութիւններ կը կատարեն:

Իւրաքանչիւր մասնաճիւղի բրօքէտօրը՝ իւր մասնաշրջանական յատուկ հիւսնա-դանց միայն կը նայի, և անանկ մը կար-գադրուած է, որ ամէն աշակերտներն ալ կրնան օգտուիլ այլ եւ այլ մասնաճիւղե-րու մէջ:

Ներքին հիւսնադանցը համար, ա-ռաջնակարգ երիտասարդ բժիշկ մը կայ, որուն անունը՝ Սուրբ Սահմաններուն մէջ և նոյն իսկ Ամուլ ամէն կողմերը սկը-սած է տարածուիլ, և ամէնաճանկ հիւ-սնադանցը համար դիմելու վերջին յոյ: սերին և ապաւենին է, և շատ մը ծանր հիւսնադանցներն բուժուելու առթիւ՝ համ-բաւը հնոգիտութիւններ կ'առնեն:

Նոյնպէս, իւրաքանչիւր բրօքէտօր՝ իր շրջանին մէջ, մեծ յաջողութիւն և հաջակ ստացած է:

Այս առթիւ, կը սիրեմ աւելի ծանրա-նայ Գերմանական Հիւսնադանցի մաքրու-թեամբ վրայ, մեր Ս. Փրկչեան Ազգ. Հիւ-սնադանցին վերաբեր զրգիւր մը տնու-յոսով:

Մեզի առաջնորդող բժշկական ուսանո-ղը կը պատմէր Աղնուկի Տեսչութեան մաքրաւորութեան համար թէ՛ երբ գե-տնին վրայ վերաբեր իր մը տեսնէ, իսկոյն ծնկան վրայ գալով՝ փորքիկ զմեծով կը բերթէ, կը սրբէ հեղին:

Տեսչութեան բոլոր սենեակներու մաք-րութեան վրայ անձնած կը հսկէ, ու յա-ճախ իւր շրջակայեաց ու կենցաղագիտու-կան աշխուրթիւններով ու ժպտուն զէմ-բով՝ հիւսնադանցը կը քաջալերէ, կը մի-թաւի:

Այսպիսի եկող դացող Հայ հիւսնադ-անց՝ իրեն տիպար բարի անձնաւորութիւն մը, երեսօտըմայ Մարկոսեան Տ. Մարքէ կալիփոպոսը կը յիշուի հոս, որ ի Դամաս-կոս պաշտօնավարած ատեն, իւր վերահաս հիւսնադանցները դարմանելու համար՝ աստ եկած և ապաքինած է:

Ա. Յ. ԱՅՎԱԶՅԱՆ

(Temperature)

Հիշելու վայրեր բազմաթիւ թնդանօթներով
Թուրքերը քիչ թնդանօթ ունէին: Շատ
անգամներ զինուորները կուրծք կուրծք
կուռեցան: Գիտելին վիճակը չնքնից որ
թնդանօթները գործ տեսնէին: Վերջին
ծառ սաստիկ էր կրակը մինչեւ արեւուն
մարը մտնելը: Հիշենայ կորուստը ահագին
է, մանաւանդ սպանելուն մէջ: Բարեւա-
նորույթս հրամանատարին մահը մեծ յու-
զում պատճառեց:

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ

Եանեայի կուսակալը մայիս 4 թուա-
կանը կը հեռագրէ Ներքին գործոց
նախարարութեան:

Յերից Օսման փաշա, մայիս 3 թուա-
կանով կը գրէ թէ երկու օր իրարու ե-
տեւէ տեղի ունեցած պատերազմի միջոցին,
թշնամույն՝ կորուստը հազարն անցած է:
Հիշենք իրենց ոյժին մէկ մասն Նարտա
անցուցած են և այժմ կաշխատին եղբ
կարիպոյտի չընկաններն գտնուող զօրաց
մնացեալ մասն ևս անցուցնել: Գիշերուան
պատճառաւ անկարելի եղած է հալածել
զանոքը:

Երէկ երկուսն յաւելուածը:
Հիշենական սահմանադրւոյ ընդհանուր
հրամանատար Միշիւրի Էսկէմբայա, մայիս
6 թուականաւ, հետեւեալը հեռագրած է.
Երէկ, երկուշաբթի, օտմ գիշերուան
տեղափոխութիւնով մինչեւ գիշերուան
ծառն մէկը պատերազմ տեղի ունեցաւ:
Շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, օտմ. զօրքերը
Տոմարու մասն ևս գրաւեցին: Մանրամա-
նութիւնը յետոյ:

Սադահ հետեւեալ հեռագիրն ստա-
ցաւ իր թղթակիցին.

Լաթիա, 5 մայիս, (գիշեր, ժամ 7).—
Ձաթաճայն մեկնող օտմ. հիւզ. զօրաբա-
ժինները, Չագա Չագլար, Դոզու, Օպէ,
Պագա և Օպէ Սալիխա գիւղերը գրաւելէ
յետոյ, Տոմարու վրայ յարձակեցան: Կը
յուսանք թէ պիտի գրաւեն: Թէ՛վեմի:

Եղիպտոսի օտմ. արտասովոր պատ-
ուիրակ Չագր Ասմէս Մուրթար փաշա, լը-
սելով թէ իր որդին, գնդապետ Մահմուտ
պէյ, պատերազմի դաշտին վրայ վերա-
ւորուած է, Արեւմտեան իշխանի մը
ուղղելով շնորհաւորած է իր քաջարու-
թիւնը և մաղթած է որ ժամ առաջ ա-
ռողջանայ:

Թէրէ Զաֆէր թորփիլակին նախըն-
թաց առաւօտ Տարաշնէյէն Պաշա եկաւ:
— Մայիս 3 ին, Պէրէթ Աֆէն թորփի-
լակին նախընթաց Միշիւրի կողմէն գրաւե-
ցաւ:

Արիպիդագոսի կուսակալ Ապէտին
փաշա, բարձրագոյն հրամանաւ, իզմիլէն
Հաթուր գացած է:

Կայս. իրաւորի մը համաձայն, Կիւ-
միւշ Սուլթանի հրահանոցի մէջ գտնուող
վերաւորները Նըպոլի դարմանատու-
ները պիտի փոխադրուին: Երկու շուր հի-
ւանդանոցներ պիտի շինուին, որոցմէ մին
400 և միւսն 100 անկողին պիտի պարու-
նակեն:

Նուրեան էֆէնտիին կինը 540,
հանգուցեալ Վահան էֆէնտիին կինը 432,
Գաբրիէլ Սէրիլէն էֆէնտիին կինը 216 և
Օր. Զրահեան 231 զր. նուիրեցին ի նը-
պատ պիրաւորեալ զօրաց:

Իֆգոմ կը տեղիւնայ թէ Արիպե-
ղագոսի կզդիներուն մէջ ու է դէպք չէ
պատահած: Սերքին երբեմն օտմ. նաւա-
տորման մը քանի զրահաւորներ դուրս կե-
լան Միշիւրի կողմէն, պոյստներ կատարե-
լու համար:

Վերոյիշեալ թերթը կըսէ նաեւ թէ
Հիշենք, Նանեայէն փաշած ատեն, հրա-
ցան բաժնած են նոյն տեղոյ ընակիչնե-
րուն, որպէս զի խաղաղութիւնն հաննեն, սա-
կայն մերժած են անոնք ըսելով թէ իրենք
չլու հպատակներ են օտմ. կառավարու-
թեան: Թշնամույն տուած հրազեններն ու
զնգաղները տեղական կառավարութեան
յանձնած են:

Հանգաբոյնի նախարարութեան խոր-
հրդական Մ. Լուի Զաթարի հետեւեալ
նամակը զրկած է Սապաթի.

Փէշեա, 14 մայիս.— Ուրագիր Տէր,
շնորհակալութիւն այն պատուին համար,
զոր ըրած էիք ինձ՝ հրատարակելով զրկած
նամակ և ուրիշ մէկ զրուիթիւն:

Ձեր մտերմական և զովաստական
խօսքերն զիս երախտաբար կը կայացու-
նեն:

Ձեր նամակն՝ կը ներդրէր Հունգա-
րացոց Օսմանցոց նկատմամբ ունեցած
սէրն ու համակրութիւնը: Ինչպէս յայտ-

նած եմ արդէն, բոլոր Հունգարացիներն
զոհ են Օսմանցոց ցուցուցած յարգանքնի:
Այս պատճառաւ, Հունգ. արտաքին
տնօրէն պարտականութիւնն է Օսմանցոց
փառքին համար աշխատել և մասնակից
ըլլալ անոնց յաջողութեանց: Ներկայիս
ձեզ կը զրկեմ այն ծանուցադրում, զոր
բոլոր հունգարական թերթերն հրատա-
րակեցին, ժողովուրդը հրաւիրելով որ
մասնակցի ի նպատակ օսմանեան նահա-
տակաց և վերաւորեց ըսցուած հանգա-
նակութեան:

Ինչպէս պիտի տեսնէք նոյն ծանու-
ցադրին տակ ստորագրած են Հունգարա-
ցի երեւելիներ. Լուիֆֆի պէյի մաս առ
մաս նպատակներ կը զրկուին: Լուիֆֆիներն
յապակաւ հանգանակութեան տուածներն
հնարեցին: Ամէն լրագրի նպատակներն ա-
ռանձին են: Տեսալ թէ միայն մէկ օրուան
մէջ 2000 զր. զրկուած է լրագրի մը:
Ձեր մտերմ
ԼՈՒԻ ԶԱԹԱՐԻ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ճարտական Նեկ Նեկ Շէքէ լրագրոյ
թղթակիցը և Անգլիացի Տիկին Նոման,
երէկ Ազգ. Պատերազմարան գալով՝
տեսակցեցան Ամեն. Ս. Պատերազմ
Հօր հետ:

Կրօն. Ժողովը երէկ Ազգ. Պատ-
երազմարանի մէջ գումարուեցաւ և
զրադեցաւ կարգ մը անհատական
խնդիրներով, որոնց մանրամաս-
նութիւնները պիտի հրատարակենք
վաղուան թուով:

Ալիւտարի Ս. Խաչ վարժարանի հո-
գաւարտութիւնը իր շնորհակալութիւնը
կը յայտնէ Տօթթ. Թորքոման էֆէ-
ի, Ատենապետ Ուսումն. Թորքոմ, որ
հաճած է շարավարական կանոնաւոր այ-
ցելութեամբ ստանձնել նոյն վարժարա-
նի բժշկական հսկողութիւնը:

Արվալի Առաջնորդ Տ. Պետրոս Ե-
պիսկոպոս, իր անձնական տկարութիւնը
զարմանելու համար, արտանշուիթիւն
խնդրած է Պաշա գալու:

Յունաց Պատերազմ Տ. Կոստանդի-
նոս՝ Միտիլինի մարտապոյտ եղած մի
լոյցին, նոյն կողմէն մէջ ընկող հան-
դուցեալ Ալիւտարի Գեորգ. էֆէնտիին
որդին վարժարան զրկած և աշխատած
էր անոր յառաջդիմութեան համար:
Կը լսենք թէ Ն. Սրբաբնութիւնը զիր
մը զրկելով է թէ յիշեալ իր հովանա-
ւորութեան տակ պիտի աւելնէ:

Պրուսայի Առաջնորդ Գեր. Տ. Յով-
հաննէս Մ. Վ. Արչալեանի, որուն գեր-
մանական հրահանգնորդ գտնուիլը գը-
րած էինք արդէն, գարմանուելու մօտ
է. Նախընթաց առաւօտ վերաբուժա-
կան գործողութիւններ կատարուեցան
անոր վրայ:

Երէկ գրած էինք թէ Կրօն. Ժողովը
Բերայի եկեղեցւոյն մնայուն քահանայ
որդած է Անանեան Տ. Գեորգ քա-
հանան: Ուրիշ տեղեկութիւնն մը հա-
մաձայն, վերոյիշեալ չէ թէ մնայուն,
այլ առժամայն քահանայ որոշուած է
Ամեն. Ս. Պատերազմ Հօր կողմէն:

Գղիէն մեզ կը գրեն թէ Գաստապի
Առաջնորդարանը նիւթապէս խեղճ կա-
ցութեան մէջ է, թէ տեղւոյն հարուստ-
ները, ոչ միայն անտարբեր են առաջ-
նորդարանին և ազգ. ուրիշ հաստատու-
թեանց նկատմամբ, այլ չառ անգամ
առ ինքներէն օգուտ կը քաղեն այդ կարգ
մը անձները, աղքատ ժողովուրդին բաժ-
նակից ցորենը գրաւելու և իրենց մէջ
բաժնելու: Ամէն քանի մէջ միամիտակ
թողուցած են Առաջնորդը. Արծ. Արիս-
տակէս Վ. Տ. Խոյստապետները, Շատերն
ամուսնական զոգոմներ կընեն: Օրի-
նակ. քահանայ մը որ առանց Առաջ-
նորդի հրամանին պատկ կընէ. մարդ մը
որ աղքատ ամուսնութիւն մը չյաջողեցով
կընել կանոն տալիքը կը նստի առանց
պատկի: Առաջնորդը կը գտնուի այս
վիճակէն: Եթէ տեղացի կարող անձներ

ընէ մը թօթուէին իրենց անտարբերու-
թիւնը ու կարգ մը շահամու մարդիկ
գործէ քաշուէին, կարելի պիտի ըլլար
աղքատ ժողովուրդը միմիկարել մի քիչ
նիւթապէս և բարոյապէս: Ազգ. Պատ-
երազմարանի ուշադրութիւնը կը հրա-
ւիրուի:

Յաւօր կիմանանք որ՝ Հոռոմէական
Հայոց Պատերազմ Գերբը. Աղարեանի
եղբայր և Կ. Պոլսոյ Առեւտրական Սե-
նեկի նախագահ Վեհ. Արիստակէս
էֆէ. Աղարեան՝ իր մահկանացուն կը քաժ
է երէկ առաւօտ Արեւմտեան (Եգիպ-
տոս), ուր ընտանեօք կը գտնուէր
քանի մը ամիսէ ի վեր:

Վեհ. Աղարեան էֆէ-ի մահը իրա-
ւամբ մեծ կորուստ մ'է, նկատի առ-
նելով մանուաղը այն բարեկամայն
հաստատութիւնները և իշխանապետ
նուէրները, որոնցմով օժտած է հան-
գուցեալը Հայ-Հոռոմէական հասարա-
կութիւնը, զոր անկեղծապէս կը սի-
րէր, ինչպէս վայել է ամէն պար-
տէրան զործերուն մէջէն յիշատակելի
են մանուաղը հետեւեալները:

Բանկալթիկ Ս. Յակոբայ հիւանդա-
նոցին կարգ մը մեծարժէք կալուած-
ներ նուիրած է, որոց շնորհիւ յիշեալ
հաստատութիւնը իւր ծախուց մեծա-
գոյն մասը կը հոգայ:

Նոյնպէս Պիլէճիկի մէջ, իր անձնա-
կան ծախուցով, բարեկարգ վարժարան մը
կառուցած է, ուր տեղւոյն մանկալը
իւր ծախուցով տոհմային դատարա-
կութիւն մը կը ստանան:

Ուղաւոր, հեռատես և գործունեալ,
իր անհատական զբաղմանց մէջ, ինչպէս
պետական գործոց մէջ իւր լուսամտի
և գործնական մտքին բազմաթիւ ա-
պալոյցները տուած է, որով և միշտ
վայելած է ընդհանուրին համակրանքն
ու վստահութիւնը:

Աղարեան էֆէ-ի յիշատակը այսու ան-
մուսնակ է մանուաղը որ՝ կենաց ա-
մէն պարագաներուն մէջ մտնած չէ
ամենատարբարական պարտականութեանց
մէջ իսկ չլսեալապէս, անվճար պահելով
և պահպանելով իւր տան մէջ այն ա-
մէն պապենական անհրաժեշտութիւնը,
որոց կապաւան յաճախ օտարամուր-
կան ձկտմունք:

Մեր խորին ցաւակցութիւնը կը
յայտնենք Գերբը. Աղարեան Սրբազանի,
և իր պարագայից:

Գիտին յարեր

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ

Կրթական Ժողովոյ անդամ Իլիսա Է-
ֆէնտի Իւլայի առաջին աստիճան տըր-
ուեցաւ:

Կայս. Պաշտպան թարգման Ֆէյզուլ-
լահ պէյի՝ Սանիյէն Բ. ատորձան:
Վեհ. Սուլթանի հրապարակներէն
Հանի պէյի՝ հաղարարութեան աստի-
ճան:

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ

Պաթենպէրի Ֆրանսուս Ժողով իւ-
րանին ակադեմիա Օսմանիյէի պատ-
ուանդան շնորհուցաւ:

Նանեայի կուսակալ և հրամանատար
Ֆերիզ Հեֆթը փաշայի՝ ակադեմիա Օս-
մանիյէ:

Չիւսուրական քննիչ յանձնաժողով
անդամ և Նանեայի զօրարանակին Բ. զօ-
րապետին հրամանատար Ֆերիզ Օսման
փաշայի՝ նոյնպէս ակադեմիա Օսմանիյէ:
Կիլորական Ա. զօրապետին հրամա-
նատար Սառաֆեֆի փաշայի՝ Ա. կարգի
Օսմանիյէ:

Տրապիզոնի պիլիական հիւպոտոս Մ.
Սաթիլ Բ. կարգի Մէճիտիյէ:

Երուսաղէմի ուսական ընդհանուր
հիւպոտոս Մ. Արսիլեֆեֆի Բ. կարգի
Օսմանիյէ:

Դեմիսիական ՄԱՐՄԻՆ. — Մեծ Պե-
տութեան զեպաններն ըստ սովորու-
թեան, նախընթաց օր հաւաքուեցան Արա-
քո Հոռոմէական զեպանատան մէջ:
ՏԱՐԵԿԱՐԸ. — Երէկ առաւօտ, Պե-
յի, Կարթէրի ուսական զեպանատան մաս-
րան մէջ զոհարարական աղբիւրն կար-
գացուցան Ռուսիոյ Նիքոլա Բ. Զարին

Միշիւրեան տարեգրաբնի առթիւ Ներկայ
էին զեպան Մ. Նէլիտօֆ, ընդհանուր
հիւպոտոս, զեպանատան պաշտօնեա-
ները, Քոլէկիս պահակաւորն սպաները
և զաղթականութեան երեւելիներէն մի
քանի անձներ:

Պիլիկիյէի պիլիական զեպան Կոն-
Լալէկ, որ ժամանակէ մը ի վեր մայրա-
քաղաք կը գտնուէր, առջի իրիկուն արե-
ւելեան ձեպընթաց կառախուսով մեկ-
նեցաւ:

ՍԻԱՄԻ ԹԱԳԱՆՈՐԸ. — Ինչպէս գրած
էինք արդէն, Սիամի Շիւլալոնորոն թա-
գաւարուն անցեալ շաբթու Մահաթարաթ
զօրանաւով Սիւլիլէն անցաւ: Եղիպտոսի
կառավարական պաշտօնեաներն մեծ պա-
տիւններ ընծայեցին թովիլ պաշտօնատար
մը գրեց: Եր Եանու Ն. Վեհմութեան
Բարձրագոյն մարդկեց: Գահիրէի ֆրան-
սական հիւպոտոս Մ. Գոգորտոն իսմաիլիա
թագաւորութեան երթալու համար:

Թեր-Սաթար մէջ ջրանցքի կառավարիչը
Է. Բ. Խալաթ մէջ, որուն թագաւորը
պատասխանած է:

Յիւլիանորոն թագաւորը Վեհմութիւ
պիտի երթալ և անի ալ Զուլեյքերիւ,
ուր Ժընէվի մօտ զգեալ մը պատրաստուած
է իրեն: Հին պիտի հաւաքուին արքայա-
կան ընտանիքի անդամներն, որք այժմ
Երուսաղ կը գտնուին: Յունիս 3 ին, թա-
գաւորը Հոռոմ պիտի երթալ և Ուսպլիթ
թագաւորին հիւր պիտի ըլլայ: Յետոյ Ձը-
րանա պիտի երթալ, ու պիտի մնայ բա-
ւական ժամանակ:

Այսպէս պիտի այցելէ նաեւ Աւստրիա,
Ռուսիա, Նորվեգիա, Տաիւմարա և Անգ-
լիա Շիւլալոնորոն թագաւորը այժմ 43
տարեկան է:

ՊՏՈՅՏ. — Անաստուի երկաթուղեաց
տնօրէն Մ. Բիւլման և զերմանական ընդ-
հանուր հիւպոտոսը, նախընթաց օր մա-
նաւոր շոգեկապով Հէրէքէի կողմը
պոյտ մը կատարեցին:

ԱՐՏԱԿԻՆ գործոց նախարար Թէվֆիզ
փաշա, երէկ առաւօտ Աւստրո-Հունգարա-
կան զեպանին երթալով՝ տեսակցեցաւ
Պառն Ֆոն Բալէլէի հետ:

ՈՅԻՐ. — Երկուշաբթի իրիկուն, Գաւաթ
Փաշայի մէջ, իսմայիլ և Շահին անուն
երկու թուրքեր կուրի բռնուելով՝ իսմա-
յիլ Շահինը ծանրապէս վիրաւորեց և փա-
խաւ. Ոճրագործը կը միտաւոր:

ՇՈՒՐ. ԱՐԿԻՄ. — Անգլիական Ֆորթիւնա
չափնաւոր կիպոսէն Աղբաւորի գագած
միջոցին, ծախուց կին մը իրենցը ծովը
նետած է, սակայն նաւաւորներն իսկոյն
օգնութեան փութալով՝ յաջողած են աղա-
տել դրոյն, որ կերելի թէ կիպոսի երկ-
րաշարժներուն պատճառաւ մայիս խա-
ղարում մ'ունեցած էր:

Հայկական

ԱՄԱԹԻՄ, 6 Մայիս 97 ժամ 9½ ալեվի

Օտմ. Բոնուֆիտ	Դր. 22—04
Բժիկ պարտաթուղթ	Իրա 14—10
Բուսիլի երկաթուղի	Փրգ. 104—50
Օսմանիէ	362—
Բոյորթիլ	424—
Բարալիներու պարտաթղթ.	448—
Թրաւուէի բաժնէթուղթ	Իրա 6—85
Օտմ. Ապահով. Ընկ.	4—10

ԸՆԹԱՅՐ ԴԻԱՄՈՅ Դր. Բ.	
Մէճիտիլ	108—10
Մէթիլ	98—20
Մանր արծաթ	103—20
Անգլիական ոսկի	109—32
Գաղղիական	87—14
Գրիթիլ	51—10
Բուսիլ թղթագրամ	90—10

ԵՆԻՐԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ	
ԲԱՐԻՉ 17 Մայիս 97 ժամ. 3 25	
30 լ. Ռանի Ֆրանսուս. գոցուած	103—25
Գոն. Օտմ. սեւի D.	19—70
Բուսիլի երկաթուղի	103—50
Բժիկի բաժնէթուղթ	329—
Պանց Սթման	536—

ԼՈՏՏՈՆ, 17 Մայիս 97 ժամ 6.55	
Անգլիական գոնսիլի	113—37
Գոն. Օտմ. սեւի D, գոցուած	19—69
Բ.	35—
Պանց Սթման	11—25
Միւս. Եղիպտոսական	108—75

ԱԶԴ. Կ. ՊԱՍՈՅ ԹԻԱՄՎԵՅԻՏ ԸՆԿ.	
Ընկերութիւնը ծախու հանած է կարգ մը ձիւր օր իր գործածութեան այլու ան- յարար են: Այն անձները որ կը վաճառեն անոնց, զինք, կրնան զիմի Պոլսոյ տե- րոյի պիտի, հոն քննել ձիւրը և անոնց զինք սակարկել: Վաճառուը կանխիկ մէճիտիլ 20 դրուէն:	
29/11 մայիս	4—4

Ա Ձ Դ

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՅ ՎԱՐՁ.

Հանրային Պարտոց Վարչութեան կեդ-
րոնատեղւոյն մէջ ծառայելու համար առաք-
անթուղթ կը գրաւենք: Ընդունելութեան
համար բացուած մրցման մասնակցողնե-
րուն կիմացնենք թէ մինչեւ հիմա լրա-
գրներուն հրատարակած ազգերը փոփոխ-
ուած ըլլալով, վերոյիշեալ մրցման ըն-
դունուելու հարցումները պիտի ընդուն-
ուին մինչեւ առաջիկայ հինգշաբթի 8/20
մայիս կէս օրին և թէ մրցման օրը վերջ-

